

ХІІ.

Тарас, як і обіцяв, зайшов на слідуючий день до Мирона. Перед дверима в помешкання він мимоволі зупинився: на дзвінку було наліплено записку такого змісту:
„Коли йдете в важній справі, одчиняйте двері без дзвінка й входьте. Коли без діла, повертайте назад і йдіть собі геть.”

Тарас вагався, але одчинив двері й увійшов. Обережно постукав до Мирона.

— Вхо-одь-те... — почувся протяжний голос.

Тарас увійшов і здивовано зупинився біля порогу. В кімнаті півтьма. Вікно щільно завішане чимсь темним. На стінах квадратом на сяжінь одна від одної чотирі лампадки, — червоного, зеленого, блакитного та жовтого кольорів. Світло від них нерівне, хистке, робить на стіні й стелі чудну різнобарвну пляму. Внизу на підлозі на якійсь шкурі напів роздягнений Мирон. Біля його пляшка кумедної круглої форми, шклянка, якийсь паперовий пакет. Подушки, книги, чорнило з пером.

— Вхо-о-дьте... — сказав Мирон, не підводячись. — Беріть стіль-ця й сідайте... Коли хочете, світла, можете сісти під світильниками.

Тарас нерішучо рушив уперед, знайшов стільця, поставив між двома лампадками й сів.

— Хочете вина-а? — спитав Мирон.

— Ні, дякую... Що це ви... так?..

— Що?.. Сві-тильни-ки? Я їх люблю-ю ... Це краще ніж сірий до-ощ...

— Дощу нема...

— Все одно-о... Сонця нема...Ну, виклада-а-йте... Я слу-у-хаю...

Мирон узяв шклянку, налив у неї густої, що здавалась темною, плинности й, спершися на лікоть, помалу почав пити. Темне волосся його було чепурно пригладжено, вуса акуратно закручені, очі одсвічували барвами лампадок і в півтьмі здавались виблискуючими.

Тарас скинув кашкета й втер чоло.

— П'ятнадцять карбованців дав і в касу заніс.

— Похва-а-льно... Що О-о-ля?

— Вони не вірять, що будуть гроші... — буркнув Тарас.

— Натурально...

Тарас помняв кашкета. Мирон мовчки сьорбав з шклянки.

— Я вам ці гроші потім віддам... Через те тільки й узяв... Це ви знайте... — серйозно сказав Тарас.

— Чудо-о-во... Оддава-а-йте... А поки що візьміть на столі шкля-анку й випийте...

— Я не пью!

— Даре-е-мно... Це усолоджує ті-і-ло, яке ви любите... Крім то-ого, я виїзду.

— Виїздите? — жваво запитав Тарас.

— Та-ак... А крім того, дістав волю на заводі.

Вільний і не занятий... Як це... в вірші?... Проте, вірші... не ва-а-жно...

— „Рощитали” вас?

— Та-ак, гадають, що мені кори-и-сно змінити хазя-я-їв... Але це не ва-а-жно... Головне... Ну, головне завжди так хова-а-ється, що навіть з світильниками не побачиш. Правда?

Тарас уважно й похмуро поглядав на його.

— Не знаю.

— Це найправильні-і-ща відпо-овідь...

Лямпадки кліпали; рухалось сплетене в плями проміння, неначе мовчки й непокійно боролось над головою Мирона; по кутках злякано тислися тіни, неначе слідували звідти й боялися вийти.

— Я вас не розумію! — раптом з усиллям сказав Тарас. — Чому ви це зробили? Мирон одняв шклянку від уст.

— Що зроби-ив?

— Це... Гроші у Кисельського? Чому?

— Зали-и-ште, Тарасе. Ну-у-дно...

— Я хочу знати! І хочу сказати, що я також... Себ-то... Ну, словом, до кінця думку я можу довести. От. І поверну вам... все.

Мирон ліниво потягнувся рукою до книги, витрусив з неї листа й поставив шклянку. Узяв листа, вийняв папер з конверта й, розгортаючи, його, сказав:

— От я вам да-ам дору-у-чення... Коли будете на вулиці, киньте цього листа в скри-и-ньку. Добре ?

— Кину.

— Я його прочита-аю ...

Мирон підставив листа під червону лямпадку, трохи підняв його й почав читати. Зелена лямпадка вкрила лице його тугою. Чи може туга йшла від листа? Тарас похмуро чекав, бігаючи очима круг себе.

В листі було:

„Даро! Я виїзду. Їдучи, хочу сказати те, чого ніколи не казав вам. Не я кажу туга говорить моя. Хай вона говорить. Хай, я люблю, коли вона говорить. Люблю, коли сміється, у неї холодні, білі, як сніг, зуби. Вона сміється з мене. Вона знає, що я кохаю Вас. Ах, Даро, але навіть вона не знає, до якої міри я кохаю Вас! І ви смієтесь? Смієтесь і Ви. Скажу ще смішніше: кохаю так, як ніколи ще не кохав. Колись, коли я мав девятнадцять літ і вся земля дихала передчуваннями, коли душа була так вкрита мріями, що найменший вітер здував їх як цвіт дерева, тільки тоді щось подібне до цього кохання виросло одного дня у мене. Це було тільки раз. Але я вже знав, що коли, було один раз, то чому не може бути ще раз? Через те я чекав. Багато цвіту спало з душі, а я все ж таки чекав. Багато жінок пройшло повз мене; багато з них зачіпали моє серце, і в йому лишилися сліди від їхніх поцілунків і прокльонів. А я чекав. Були квіти, котрі не здувались. І я думав: „от прийде вона, сильна, свіжа, рідна. Вона не буде плакати і прохати. Вона буде такою сильною, що сміятиметься з контрактів і договорів. Глибоко рідна, зрозуміє й зіллється, і всмокче мене в себе. Сильна як земля, вона буде творити життя й руйнувати гниле.

„Ах, Даро, чого я тільки не передумав, чекаючи! І коли прийшли Ви, серце раптом здригнулось і тихенько прошепотіло: „Це вона”! Розумієте, Даро? Дурне серце, звідки воно могло знати? Воно ж тільки почуває. От-же дивіться, впізнало ж!

„Так, так, це таки смішно. Правда? Але я скажу ще більш смішне. Коли я думаю про те, що прийшла та, з якою я хочу мати дитину, — смійтеся Даро, — я почуваю, як у мене крутиться голова. Серце так завмірає, такий захват наповнює його, що не вмщається він увесь в серці, розливається в руки, ноги, очі. Тоді хочеться плакати, тому, що тісно йому в очах. Тоді хочеться танку, бо й в ногах йому мало місця. І я того часто сміюся з себе ночами. Тихо так навколо, шелестять хвилини часу, що повзуть у минуле. Знаєте, як іноді тоскно до муки шелестять вони? Я ж тихенько сміюся... І уявіть собі: розумна, розсудлива думка каже, що ніщо не стоїть у часі, навіть така любов, а серце — що зробиш з дурним серцем! — ніякої уваги не звертає на це: хоче Вас, плаче, тягнеться до Вас, вимагає ласки, відповіді. Ну, де ж я йому їх візьму, Даро? Смішно!..

„Тоді думка приводить Ваш образ і говорить: „Ну — от тобі твоя Дара.” Але це зовсім не Дара, це — гуляща дамочка, це — лінивий червячок життя, це — полохлива ночна птиця, яка не може бачити себе в день, це — чужа, далека... Це одна з тих, котрі ніколи з світлом не ходять в льохи своїх душ з страху задихнутись від бруду. Але зверху чисті й спокійно-самовпевнені.

„Тоді серце почина тупотіти ногами й кричати: „Це — не вона!” — „Ні, вона” — каже розсудлива, розумна думка. „Брешеш! Це — не вона. Вона не може жити в гнилі, вона жива, непокійна!” — „Ні, вона.” І починається сварка. О, як я не люблю ціх сварок! Це гірше за все! Я тоді лежу й слухаю. Коли вони помиряться? Даро! Ви цього не знаєте? Може, прийде од вас ще одна думка й помирить їх?

„Або від старої думки родиться чуття й знищить старе? Так, тоді наступить мир. А поки, я лежу й слухаю Даро, чого я дочекаюсь? Може, напишете мені?

„Тільки про що ж ви напишете? Про те, що я дуже вмілий актор? Але це я й сам знаю. Для чого ж писав Вам? А от цього вже не знаю. Кажу я Вам, не я пишу, але туга моя. Вона люта, вона кусає так боляче, й зуби у неї холодні, білі. Нема сил витримати. Я сідай пишу. Чи пошлю ж? От цього, дійсно, не знаю. Коли я сам знаю, що Ви вже не маєте жадного сумніву щодо моїх акторських талантів, то нащо більше писати? Правда?..”

На цьому лист кінчався. Мирон усміхався. Потім помалу склав його й так само помалу розірвав, склав половинки й знову розірвав. Клаптики акуратно зібрав біля пляшки.

Тарас, який понуро чекав, здивовано подивився на його.

— Це — лист, в котрому занадто багато граматичних поми-и-лок, — протягнув Мирон.— Я хочу написати друго-ого... Я дуже люблю писати граматичні листи... Ви куди зараз ідете ?

Тарас почав вставати.

— Сидіть, я не для то-ого... Як справа з душею у вас? Не піддається, каналія?

— Піддається! — похмуро раптом усміхнувся Тарас.

Мирон з лінивою цікавістю подивився на його. Тарас дивився собі під ноги й мняв кашкета, крутячи в руках.

— Піддасться? Це ціка-аво... Коли-и?

— Скоро! В кожному разі, робітників вони вже не затягнуть в свою філософію... Це вже чорта з два! Хм! Це підождуть...

— Ціка-а-во... Що ж ви „ім” зробіте?

Тарас мовчав. Пляма беззвучно хилиталась на стіні та стелі. Мирон узяв шклянку з вином.

— Побачуть! — раптом підняв голову Тарас. — Все побачуть. Годі! Досить з нас... Може для цих панків і потрібна філософія, ну, а нам... вибачте. Це вже вибачте... Досить з нас їхніх соціалізмів... Доволі загіпнотизували. До-осить.

Мирон тихо засміявся.

— Досить для робітників і самого ті-і-ла?

— Так! Це певніше.

— Який ви не до-обрий. Все ім, робітникам же тільки ті-і-ло. Робітникам нудно бу-у-де.

— Ні, легко тільки буде... Як баласт викинуть все це... дрантя! Ці душі ваші, цю брехню ...

— І полетя-я-ть.

— Так, і полетять! От.

Тараса, очевидно, дратувала вся ця обстановка, ці лямпадки, Миронів тон.

— Не тре-е-ба, Тарасе. Хай на землі. Навпаки, дайте їм і душі, не гнилої, а сві-і-жої. І інтелігентів, і пое-зії, і хлі-і-ба. Хіба вони не заслужи-и-ли? Недобрий ви. У них, власне, так ма-а-ло цього... І туги дайте, й моли-итви... Знаєте, молитву? Коли, хочеться стати навколюшки й молитись... Не страхом і не проханням, але любо-вію. Не знаєте? Це хоро-о-ша моли-итва... Спробуйте...

Тарас здивовано дивився на Мирона.

— Значить, і ви... Бога шукаєте?

Мирон ліниво розсміявся.

— Ну, на-а-що мені! Я й сам можу ходити по землі. Хто почуває себе цілко-ом сла-бо, той підпори шукає. Я ж ще поки сам спро-о-бую... Я не про Бо-о-га, а про моли-и-тву...

— Богові тільки моляться! — сердито сказав Тарас.

— Не та-ак. Може, я не вірно висловлююсь. Але це не ва-ажно... Вам же лікуватись треба швидче. Тоді й з душею упораєтесь...

Тарас устав.

— Встигну лікуватись. До побачення.

— Так собі гадаєте? Можли-и-во... Ну, допобачення... А ви без пальта? Це — не душно. Візьміть моє осіннє... Он висить. Здійміть.

— Не хочу. Мені не холодно. Прощайте.

— Здійміть пальто.

Тарас потиснув плечима й зняв пальто з цвяха.

— Примірьте...

— Та для чого? Не холодно мені...

— Не брешіть... Перестудите єдино-суще тіло, з чим тоді лишитесь? Одягніть! Тарас незграбно одяг. Видко, що він і сам не раз думав про пальто. Сиділо мішкувато, — Мирон був ширший і вищий.

— За-велике трохи...

— Нічого. Не буде холодно... Заходьте. Побалакаємо ще про душу вашу... Тільки коли не буде світильників. Тоді краще. Двері прищикніть за собою...

— Добре... До побачення...

На порозі Тарас озирнувся й сердито буркнув:

— Спасибі за пальто!

Мирон мовчки хитнув головою й сьорбнув з шклянки.

На вулиці Тарас зупинився, подумав і пішов у напрямі дому Кисельських. Іноді поглядав на пальто, що приємно гріло й пахло Мироном.

До Кисельських не зайшов. Зайшов тільки в двір постояв під вікном Віріної кімнати й знову вийшов.

Довго блукав по вулицях. Вже давно засвітили лихтарі. Разів зо два нерішуче починав падати дощик, роблючи каміння тротуарів рябими.

І цілком несподівано Тарас спинився перед пивною, в якій збиралися іноді партійні. Крізь вікно видко було столик у кутку, за яким сиділи Іона, Рисецький, Кит і Петро.

Тарас похмуро посміхнувся й ввійшов. Привітався зо всіма, крім Кита, й сів. Кит сьорбав пиво й холодно дивився в шклянку. Довгі вуса його були в піні.

— Хочете пива? — запропонував Іона. Він був уже на підпитку. Жовто-бура шкура його вкрилась потом і тепер ще більше здавалась відділеною від черепу. Здавалось, коли б взяти його за вуха, то легко можна повернути відтулинами очей на потилицю й назад; або струсити й череп зателіпається в ній, як у торбинці.

Тарас від пива відмовився й скоро, впав у похмуру, тупу задуму. Розмов не слухав. Іноді підіймав голову, дивився на всіх злими, насмішкуватими очима й посміхався. Кит скося слідкував за ним.

Рисецький і Петро сперечалися за борців. Рисецький побивав Петра призвищами. Він навіть був особисто знайомий з славним Курочкиним. Йому не вірили й реготали. Рисецький ображався. Іона підбадьорював. Тоді Рисецький згадав, як колись Петро не вірив, що він, Рисецький, у себе в повіті славиться за модника. Петро не зрозумів звязку з борцями, але все ж таки з сумнівом поставився й до модництва Рисецького.

Тарас нічого цього не чув. На його не звертали уваги й були заняті собою. Раптом Тарас підняв голову й прислухався.

— Хто? Віра? Віра? Ха-ха-ха!

Петро навіть перехилився назад і сильно пацнув по спині Рисецького.

— Так, Віра! — твердо відповів цей, одсуваючись трохи.

— Ну, серденько, це ви співаєте... Та ще й без нот. Без усяких нот, радість моя...

Рисицький не слухав його:

— І запевняю, що це натура вввисока, чччиста...

Петро, стримуючи тремтячий сміх на устах, навіть нахилився до Рисицького й неначе з побільшеною увагою слухав його.

Рисицький трохи заїкувався, особливо, коли хвилювався.

— Б... безумовно!... Звичайно, в... вам не зрозуміти цього... У вас все кккохання тільки в певному акті...

— Звичайно! Не в „звуках же сладких і молитвах...”

— ...А бллюди, кккотрі вважають це брудним, кккотрі вміють кохати вввисоким кккоханням.

Петро пирснув. Швидко повернувся до Іони й забалакав:

— У мене колись був приятель, котрий завжди казав: „Спостерігай і вибірай: коли жінка в коханню прагне вгору, це значить дуже низько сидить. Таку сміло атакуй.” Істина абсолютна. Просто останнє слово науки.

Рисицький зневажливо посміхнувся. Іона засміявся:

— Істина абсолютна для приятеля вашого приятеля.

— Для Пшпетра особливо.

— Він же ще казав, — говорив далі Петро — „у кожного своє полове питання, але кожен бажає, щоб усі вирішували його, так, як він. Той, кому жінщина потрібна раз на місяць, страшенно обурюється, коли другому мало раз на тиждень.” І знову останнє слово

науки. Та ще чеснотністю називається це. От, заслуга, що нікуди не годиться й тому не грішить! Як, наприклад, Іона... Ха-ха-ха! Ех, ви стерво!

Іона зробився серйознішим.

— Ваше, пояснення Петрусю, смішне. Дійсно ви навіть уявити собі не можете, що людина може зовсім з інших причин не йти до простітутки.

— З яких?

— Ну, хоч би з таких, що тим принижує себе й її. Що половий акт може бути тільки з жінкою, котру любиш духовно... Тільки так!

Петро щиро розсміявся й заспівав:

„Пой, ласточка, пой!..

Іона розсердився.

— Нерозумно сміятись! Коли з вами балакають... серйозно, то жарти треба залишити.

— Чоловіче добрий! — схопив його за руку Петро.

— Їй Богу, смішно. Ну, подумайте самі, що ви сказали: „духовно”... Ха-ха-ха! А коли вам їсти схочеться, то й тоді треба духовно перенятись до ковбаси!

— Людина — не ковбаса! Проте для вас, може, й ковбаса... Але ви не маєте права не вірити...

— Він сердиться! Серце моє, я вірю вам! Їй Богу, вірю. Я всім вірю. Один каже: „це гидота, я відчуваю огиду”, я йому вірю. Другий каже: „це добре, люблю” — і йому вірю. Кожен говорить, як він відчуває. Не треба тільки брехати. Я мав знайомого,

котрий дивувався, як можна, взагалі сходитись з жінкою. Для чого це? І йому вірю! Це людина хвора й їй шкодливо було. І не ходи. Шкодливо, — почувай огиду; але, на що ж інших примушувать почувати огиду? Сам не можеш, то й другим не можна? Неблагородно. Але це ще куди не йшло, любі мої. А от є вв..високі натури, котрі брешуть, — це вже інша річ. Сама тиснеться, але кричить: „фе, фе, іди геть.” Це вже високість так сказати, пікантненька. Та-к, дорогий товаришу Рисецький...

— Коли ви натякаєте на Віру, то ви брешете! — злісно й брутально сказав Рисецький. Лице його зробилося червоно-сизим, очі — конусо-схожими.

Петро помалу провів пальцем по вусах. Губи йому зробилися тоншими, але усміхались.

— Брешу? Добре. В такому разі от що: Віра мене вважає за „скотинячу” людину, за самця, за низьку натуру, правда?

— Так!

— Чудово. Тепер хочете об заклад, що за два тижні ця сама ваша вв..висока Віра буде моєю коханкою? Згода?

Іона й Кит зареготали. Рисецький тупо визвірився на Петра.

— Ви бб..брешете!... — нарешті важко вимовив він.

— Це ми побачимо, хто бреше. Ну, хочете? На двадцять п'ять карбованців. Хочете?

— Ні! — закричав Іона. — Хто програє, той ставить грандіозну випивку для всіх, включаючи, звичайно першим ділом свідків.

— Добре! — згодився Петро. — Згожуєтесь, Рисецький?

Рисецький ще не міг прийти до себе.

— Ну, згожуюсь... — криво посміхнувся він.

Кит подивився на Тараса. Той сидів блідий, напружений.

— Добре! — тріпнув головою Петро. — Дивіться ж не одмовляйтесь потім. Рівно через два тижні в цю саму годину, у мене в руках буде доказ високости Віри. Може це комусь буде й не дуже приємно, ха-ха-ха!.. Але дорогий товаришу Рисецький зволили самі налізати. Тільки, панове, попережаю: ні одного слова нікому про це, поки не скінчиться строк. Чуєте? В противному разі, я не відповідаю на випадок програшу. Слово? Згодні?

— Слово! Згода! — раптом голосно й чудно скрикнув Тарас, одкидаючись назад. Він скинув кашкета й провів тремтячою, непевною рукою по чолі.

Тільки Кит звернув на це увагу.

— Вірно! Згожуємось! — підтвердив Іона. — Нікому ані слова... Але дозвольте, які ж підстави ви маєте для такого закладу? Це ж, власне кажучи, панну... це кидає тінь на панну... Вона — наша товаришка... Тут, знаєте...

— А вже-е-ж... — протягнув Кит. — Так неможна.

Петро озирнув усіх їх з усміхом.

— Вам бажається під цим приводом почути гостренького чи й справді „честь” обороняєте?

— От сволота! — зареготав Кит. Очі йому були масні, злегка п'яні.

Але Іона образився:

— Ви не маєте права так казати! Коли ви кажете про жінку такі речі, ви повинні мати докази!

Петро засміявся.

— Та я ж через два тижні їх дам. Коли ж не дам, значить чиста вона. От і все. Але... коли ви хочете зараз, я їй зараз дам вам з приємністю.

— Зараз! — похмурно кинув Рисецький.

— Можна. Зараз так зараз...

Петро налив пива, сьорбнув і почав:

— Підстави слідуючі. Ми дуже часто вдвох ходимо вечорами на прохід. Це їй Рисецькому відомо. Він іноді з задоволенням зустрічав нас. Я, безумовно, людина низька й погибша, але Віра хоче урятувати мене. За всяку ціну!.. І от з цією метою завжди кличе мене на прохід. Але через те, що я безнадійний, то кожного вечора примушена буває дуже довго переконувати мене. Так що ми дуже пізно вертаємось додому. Дуже пізно, — розумієте? — коли на сходах вже темно й ніхто не ходить. Еге-ж.

— Ну то що з цього? — нетерпляче сказав Іона.

Петро відпив з шклянки, втер вуса й лукаво глянув на Іону.

— З цього, звичайно, ще нічого. А от з того, що відбувається на саменьких сходах, з отого вже дещо можна вивести... Говорити з подробицями, панове?

— З подробицями, з подробицями! — закричали Іона й Кит.

Рисецький похмуро налив собі пива.

Тарас раптом стріпнувся й хрипко сказав:

— Дайте мені пива!

Рисецький налив йому. Він жадно випив.

— Добре. Значить, з подробицями. Отже, буває вже пізно, коли ми приходимо на сходи. До першої площадки ми добіраємось скромно. На площадці я цілую їй руку. Віра лається. На першій площадці вона завжди лається. Після того сходимо на кілька сходців вище й я заявляю, що не можу далі йти. Зауважте: це кожного дня. Навіть мені трохи соромно цю комедію виробляти. Але вона нічого, навіть неначе не помічає... Ач, як слухають! Ну, добре. Зупиняємось. Тоді Віра мовчки тягне мене. Я падаю й обіймаю її ноги... Ноги у неї нічого, Рисецький. Стрункі... Хе-хе-хе! Червоніє. Часто думаєте про них? Хе!

— Ну, далі! — підштохнув Іона ліктем.

— Далі? Хм! Далі, любі мої, іде таке, що треба поставити точки й соромливо потупити очі...

І Петро, дійсно, зробив пальцем по мокрому столі точки, нахилив голову на ліве плече й скромно потупив очі.

— А-ну, к бісу! Валяй далі! Нема чого! — піднято сміючись, закричав Іона.

Петро зареготав.

— Ач, каналії! Ач, які жадні пики!

Тарас сам узяв пляшку, налив дуже тремтячою рукою й випив.

Рисецький важко, незграбно розводив узори по столі.

— Ну, далі, далі! — нетерпляче підморгнув Кит.

— Казать далі, Рисецький? — спитав Петро.

— Ваше діло... — хмарно буркнув Рисецький.

— Добре! Моє, так моє. Ну, так от — на слідуючу площадку, значить, вже вона мене тягне. Весь час, зауважте, мовчимо. Більше вже ані докорів, ані поучень, нічого... І от, панове, я вам скажу — похотливість! От похотливість, так похотливість! Себ-то, така безсоромність, така, я вам скажу, жадна, отверта, просто одчаянна безсоромність, що, вірите, мені навіть іноді ніяково... Їй Богу! Але от що цікаво: вічно з нею якісь припадки трапляються. Чорт їх знає... Вся починає тремтіти, гикать, зуби, як від холоду, стукотять, перешарпуються. І вже кінець. Прощайсь і йди... Чи не того вона з такою щирою злобою й говорить завжди про ці гидоти, що й справді, завжди з нею така гидота трапляється? Їй Богу!.. Я серйозно про це думав. Це хоч кого може розлютити. Тільки вона на мене даремно лютиться... То-б то чорт її розбере. На другий день така мука, каяття, сором, що навіть мені шкода. Такі докори, обурення... А ввечері... сходи й все з початку... От тільки ці припадочки! Панна трохи з ганчом, але...

Петро клацнув пальцями й нахабно засміявся в лице, Рисецькому. Той важко дихав, дивлячись у стіл і розводячи мокрі визерунки.

Тарас водив рукою по чолі й блукаючими очима дивився на всіх.

— Ну, а все ж таки, що ж на сходах робиться?.. — негарно засміявся Іона. Очі йому вкрились якоюсь прозорою, похотливою каламуттю.

— Ну, це вже занадто багато подробиць милі мої... — усміхнувся Петро.

— Ну, кажіть вже до кінця! Чого там? — знову підморгнув Кит.

— До якого вам кінця? Кінця ще нема. Буде через два тижні...

— Але там, на сходах! — уперто, з ніяковістю посміхаючись, скрикнув Іона.

Петро потягнувся.

— Не скажу... Та й казати нема чого... І ну вас к чорту, не бажаю більше говорити!

Тарас раптом підвівся, дико подивився на всіх і без шапки помалу пішов до виходу. Всі здивовано слідкували за ним.

— В чому річ? — оглянувся на всіх Петро.

Іона миттю схопився, узяв Тарасового кашкета й побіг за ним. Але зараз же повернувся, зірвав з вішалки своє пальто й капелюха, кинув усім „заплатіть за мене, до побачення” й вибіг.

Петро з непорозумінням звернувся до Кита:

— Що, власне, тут трапилось?

Кит многозначно посміхнувся й почав розповідати.

Петро слухав піднявши брови.